

Proč dlouhodobě klesá podíl mladých pachatelů na kriminalitě?

Abstrakt: Po roce 1989, kdy v České republice enormně stoupla kriminalita, byla k zastavení nárůstu a ke snížení kriminality přijímána celá řada represivních a preventivních opatření. Po dvaceti pěti letech můžeme konstatovat, že tato opatření byla účinná, neboť nejenže se porevoluční nárůst kriminality podařilo zastavit, ale dokonce v posledních patnácti letech se jí podařilo snižovat až na současnou přijatelnou úroveň. Dle statistik kriminality došlo ke značnému snížení kriminality především u pachatelů z řad mládeže. Jaké jsou příčiny tohoto poklesu, je v poslední době poměrně diskutované téma. Ambicí této studie je pokusit se na základě analýzy statistických dat kriminality a analýzou literárních zdrojů zjistit, které příčiny měly a mají skutečně vliv na snížení kriminality mládeže a které jsou pouhými konstrukcemi.

Klíčová slova: kriminalita, mládež, kriminalita mládeže, příčiny kriminality mládeže, recidiva kriminality mládeže.

Úvod

Kriminalita je trvalý celospolečenský problém. Po roce 1989 došlo jak v České republice, tak v ostatních postkomunistických zemích k jejímu enormnímu nárůstu. Mezi roky 1989 až 2000 došlo k více než 3,5 násobnému nárůstu celkové registrované kriminality, konkrétně z 120 768 trestných činů na 391 469 trestných činů. Za účelem zastavení tohoto negativního trendu byla přijata celá řada represivních a preventivních opatření. Tato opatření měla pozitivní účinek, neboť konkrétně v České republice se nárůst registrované kriminality podařilo nejenom zastavit, ale v posledních patnácti letech i částečně snížit. V roce 2000 bylo spácháno celkem 391 469 trestných činů a v roce 2014 již „pouze“ 288 660 trestných činů, což je pokles o 102 809 trestných činů, tedy o 26,3 %. Tuto skutečnost je možno považovat za úspěch. Zejména kriminalita mládeže, dle oficiálních statistik kriminality, doznala značného poklesu, což je v protikladu s tvrzeními jak laické, tak i části odborné veřejnosti. Pokusit se zjistit, jaké jsou skutečné příčiny prudkého poklesu podílu pachatelů z řad mládeže na kriminalitě, je ambicí této studie.

V odborných kruzích i u laické veřejnosti je v poslední době často diskutovaným tématem, proč došlo v posledních letech k tak intenzivnímu poklesu kriminality, kterou páchá mládež do věku 17 roků. Je přicházeno s celou řadou příčin, ale relevantní výzkum k tomuto zatím proveden nebyl. Z těchto důvodů se jedná spíše pouze o určité konstrukce, které zatím nebyly ověřeny a zůstávají tak v rovině hypotéz. Smyslem této studie bude pokusit se na základě analýzy odborné literatury a analýzy dat o kriminalitě dospět k validnějším závěrům o příčinách poklesu kriminality mládeže v ČR.

Příčiny poklesu kriminality mládeže

Analýzou literárních zdrojů byly stanoveny pravděpodobně nejčastěji zmiňované příčiny, které by měly mít vliv na prudký a trvalý pokles kriminality mládeže. Nejedná se pochopitelně o veškeré příčiny, ale ty, které považuje převážná část odborníků za nejdůležitější.

Demografické vlivy – na snižování podílu mladé generace k celkové populaci upozorňuje sám autor této studie ve svém článku „Vybrané trestné činy mládeže v České republice.“¹

---

¹ SVATOŠ, R. Vybrané trestné činy mládeže v České republice. In KURUC, P. (ed.): *Trestnoprávne a kriminologické aspekty kriminality mládeže*. 1. vydanie. Žilina: EUROKÓDEX, 2013, str. 183-200.

Změny ve struktuře kriminality páchané mládeží – na tuto možnost vlivu snižování kriminality z řad mládeže upozorňuje například Marešová a kolektiv v práci „Analýza trendů kriminality v roce 2014.“²

Změna výše škody u majetkových deliktů – od 1. 1. 2002 došlo ke změně stanovené hranice mezi přestupky a majetkovými trestnými činy, a to z 2 000,- Kč na 5 000,- Kč. Na tuto skutečnost jako možnou příčinu snížení kriminality mládeže upozorňuje Firstová ve své publikaci „Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech.“³

Liberálnost zákona č. 218/2003 Sb., Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže – tento zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2004 a je považován za liberálnější právní úpravu, než byla v minulosti. Na tuto skutečnost ukazuje taktéž autor této studie ve svém článku „Vybrané trestné činy mládeže v České republice.“⁴

Vypuštění některých skutkových podstat trestných činů – k 1. 1. 2010 v České republice nabyl účinnosti nový trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ze kterého byly vypuštěny některé skutkové podstaty, které mohly mít vliv na snížení kriminality mládeže, a to například trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění. Na tuto skutečnost upozorňuje Marešová a kolektiv v práci „Analýza trendů kriminality v roce 2014.“⁵

Zastření věku pachatelů – podle názoru Nejvyššího státního zastupitelství (již z roku 2011) může být jednou z příčin nízkého počtu mladistvých stíhaných a řešených ve zkráceném přípravném řízení (obdobně děti do 15 let věku) zastření identity neznámých pachatelů (tedy i věku) trestné činnosti. Tuto teorii obsahuje „Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014 (ve srovnání s rokem 2013)“.⁶

Neznalost latentní kriminality – tuto možnou příčinu zmiňuje Firstová⁷, když uvádí, že při analýze kriminality mládeže je třeba brát v potaz též skutečnost, že je objasněna vždy jen určitá část kriminality, tzv. registrovaná, tzn., že je zjištěn její pachatel, a na základě této skutečnosti lze až následně pracovat s věkovým rozložením kriminality.

Přesun kriminality pouliční na internetovou kriminalitu – na tuto možnou příčinu snižování kriminality mládeže poukazuje Hulmáková v článku Adély Paclíkové „Děti zmizely z ulic. Tedy i z policejních statistik“.⁸

Odreagování agresivity na internetu – na tuto skutečnost poukazuje Večerka ve výše zmiňovaném článku Adély Paclíkové.⁹

Změny v trávení volného času a zvýšená kontrola dětí – na tuto skutečnost poukazuje Hulmáková též ve výše zmiňovaném článku Adély Paclíkové.¹⁰

---

² MAREŠOVÁ, A. *Analýza trendů kriminality v roce 2014*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2015, str. 24.

³ FIRSTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 34.

⁴ SVATOŠ, R. Vybrané trestné činy mládeže v České republice. In KURUC, P. (ed.): *Trestnoprávní a kriminologické aspekty kriminality mládeže. 1. vydanie*. Žilina: EUROKÓDEX, 2013, str. 183-200.

⁵ MAREŠOVÁ, A. *Analýza trendů kriminality v roce 2014*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2015, str. 23.

⁶ *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014 (ve srovnání s rokem 2013)* [online]. [cit. 20.10.2015]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>.

⁷ FIRSTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 33-34.

⁸ HULMÁKOVÁ, J. In PACLÍKOVÁ, A.: *Děti zmizely z ulic. Tedy i z policejních statistik*. MLADÁ FRONTA DNES, 29. 8. 2015.

⁹ VEČERKA, K. In PACLÍKOVÁ, A.: *Děti zmizely z ulic. Tedy i z policejních statistik*. MLADÁ FRONTA DNES, 29. 8. 2015.

¹⁰ HULMÁKOVÁ, J. In PACLÍKOVÁ, A.: *Děti zmizely z ulic. Tedy i z policejních statistik*. MLADÁ FRONTA DNES, 29. 8. 2015.

Možné příčiny poklesu počtu pachatelů kriminality z řad mládeže

Pokud budeme hledat příčiny poklesu kriminality mládeže a budeme k tomu používat data o vývoji všech pachatelů a pachatelů z řad mládeže v absolutních číslech, mohou se některé, shora uvedené příčiny, jevit jako opodstatněné. Tak například se může na první pohled zdát, že **změna výše škody**, ke které došlo 1. 1. 2002 a která stanovila novou hranici mezi přestupky a majetkovými trestnými činy (zvýšila se z 2 000,- Kč na 5 000,- Kč), měla větší vliv na snížení kriminality mládeže než na snížení kriminality u všech pachatelů. Z grafu č. 1 je totiž patrné, že počet pachatelů z řad mládeže prudce klesá právě v roce 2002. Mnozí odborníci¹¹ upozorňují na tu skutečnost, že právě pachatelé z řad mládeže páchají méně závažné bagatelní delikty, například velké množství krádeží různých předmětů, jako jsou mobily, jízdní kola, oděvy a další, jejichž hodnota se převážně pohybuje v uvedeném rozmezí. Z této skutečnosti dovozují, že změna výše škody nehrála u dospělých pachatelů takovou roli jako u pachatelů z řad mládeže. Z uvedeného lze dovozovat, že pokud mladí pachatelé páchají převážně méně závažnou majetkovou kriminalitu, především krádeže prosté, mohlo mít zvýšení škody u mladých pachatelů větší vliv na snížení jejich kriminality než u dospělých pachatelů. Zda tomu tak skutečně je, bude zjišťováno dále.

Použijeme-li opět pouze absolutní čísla při hodnocení vlivů na pokles kriminality mládeže, může se skutečně jako další příčinou poklesu kriminality z řad mládeže jevit zmiňovaný zákon č. **218/2003 Sb., Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže**, který nabyl účinnosti 1. 1. 2004 a který je považován za liberálnější právní úpravu, než byla v minulosti. Ano, právě v roce 2004 došlo ke značnému poklesu počtu pachatelů z řad mládeže. Zda přijetí tohoto zákona skutečně ovlivnilo prudký pokles kriminality mládeže, bude předmětem dalších zkoumání.

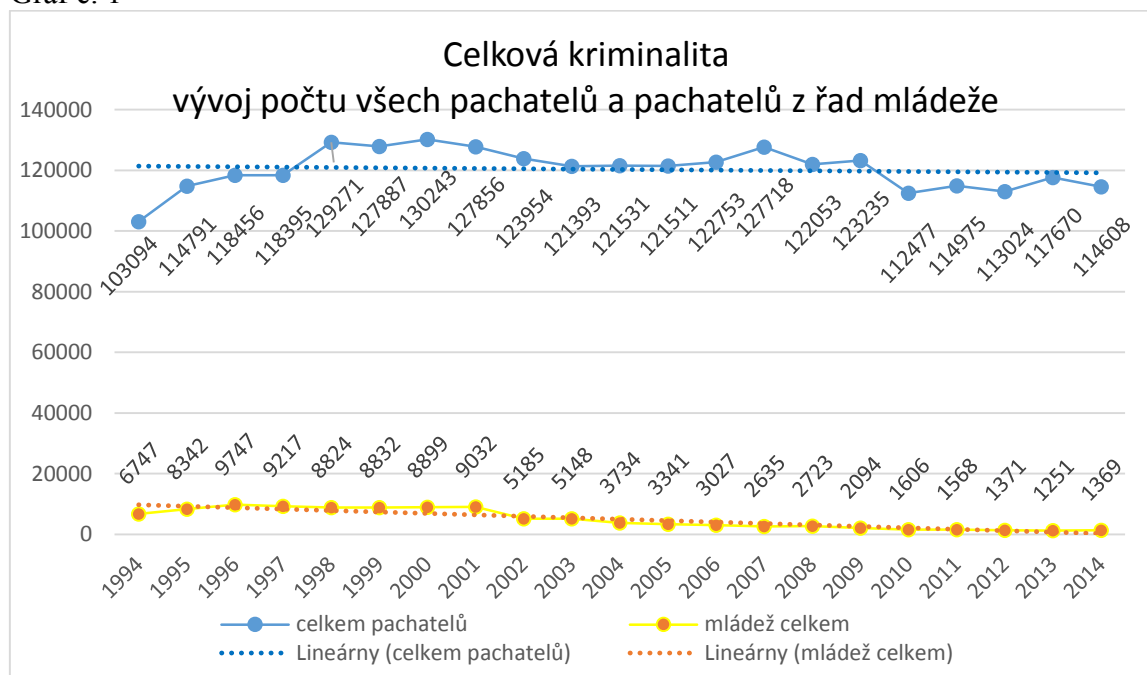
Příčina prudkého poklesu počtu mladých pachatelů v roce 2010 by mohla být připisována **vypuštění některých skutkových podstat trestných činů**, v souvislosti s nabytím účinnosti nového trestního zákoníku (například trestného činu řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění – v letech 2008 a 2009 bylo každoročně spácháno okolo 18 000 těchto trestných činů). V roce 2010 totiž došlo k značnému snížení počtu pachatelů z řad mládeže. Zda mělo vypuštění některých skutkových podstat větší vliv na snížení kriminality mládeže než na snížení kriminality u dospělých pachatelů, bude předmětem dalšího zkoumání.

Sledujeme-li v grafu č. 1 tendenční spojnicí vývoje všech pachatelů, je tato za sledované období téměř vodorovná, naproti tomu u pachatelů z řad mládeže klesá, což je jistě pozitivní. Od roku 1996, kdy bylo zjištěno 9 217 mladých pachatelů, do roku 2014, kdy bylo zjištěno 1 369 mladých pachatelů, došlo k jejich poklesu o 7 848, tedy na 14,8 % původního počtu. Při analýze statistických dat při použití absolutních čísel se skutečně zdá, že za obrovským poklesem počtu pachatelů kriminality z řad mládeže stojí zmiňované vlivy, tedy zvýšení škodní hranice, přijetí zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a vypuštěním některých skutkových podstat z nového trestního zákoníku. Zdali tomu tak skutečně je, bude předmětem dalšího zkoumání.

---

¹¹ Např. VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 324.

Graf č. 1

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik kriminality Policie ČR.

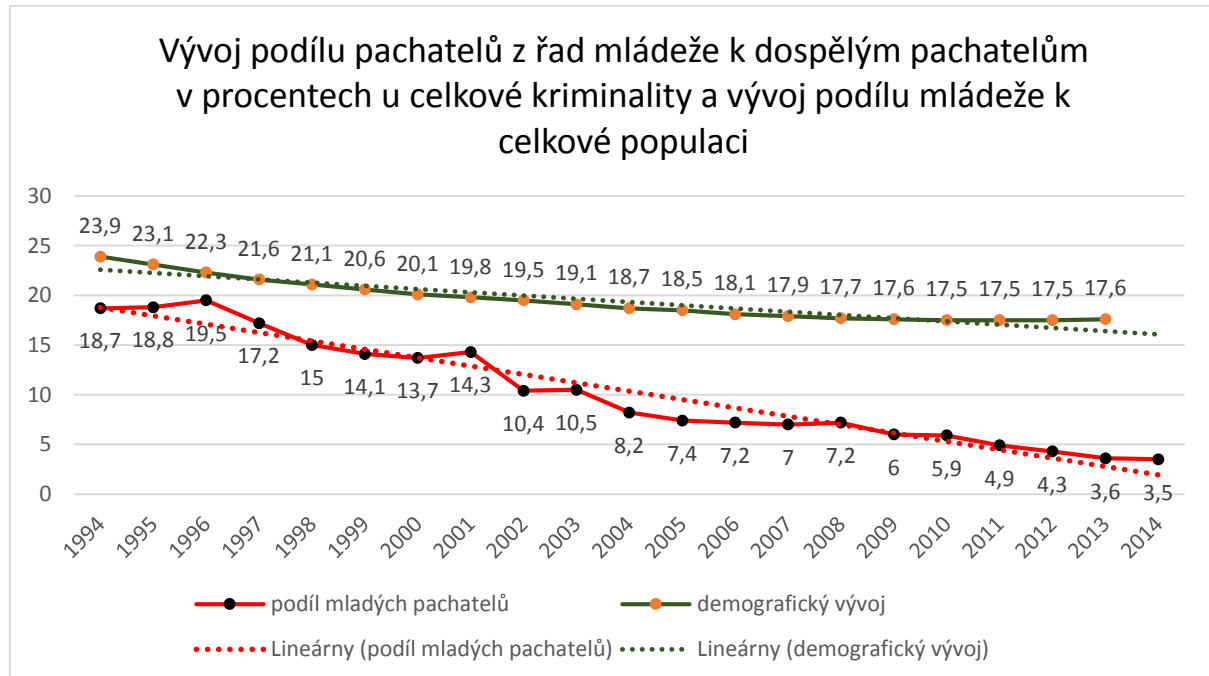
Skutečné příčiny poklesu kriminality mládeže

Abychom mohli zjistit, které zmiňované příčiny jsou skutečné a které pouhými konstrukcemi, použijeme analýzu statistických dat kriminality. Budeme analyzovat ne absolutní čísla, ale v podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům. Konkrétně musíme vývoj pachatelů z řad mládeže sledovat v jejich podílu na celkovém počtu pachatelů. Tímto způsobem můžeme dojít k závěrům, jak rozdílný vliv měla ta která příčina, pokud vůbec měla, na kriminalitu mládeže a na kriminalitu všech pachatelů. Tento rozdílný vliv nám může poskytnout odpověď na otázku, zda určitá skutečnost měla na snížení kriminality mládeže větší vliv než u všech pachatelů, a tedy hrála u kriminality mládeže významnější roli.

Chceme-li zjistit, zda příčinou poklesu kriminality mládeže jsou **demografické vlivy**, musíme vývoj pachatelů z řad mládeže sledovat v jejich podílu na celkovém počtu pachatelů a je nutné sledovat i demografický vývoj, tedy vývoj zastoupení mladé generace k veškeré generaci a poté provést komparaci obou vývojų. Z grafu číslo 2 je patrné, že podíl pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům od roku 1996, kdy dosáhl svého vrcholu (19,5 %), prudce klesá, a to trvale. Jednou z významných příčin tohoto poklesu je jistě ta skutečnost, že za poslední léta se pozvolna snižuje podíl mládeže na celkovém počtu obyvatelstva, což znázorňuje horní zelená křivka. Pro lepší názornost vývoje podílu mladé generace na celkovém počtu obyvatel je tento vývoj znázorněn tendenční přímkou (data za rok 2014 nejsou u ČSÚ k dispozici). Tataž tendenční přímkou je použita i u vývoje podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům u celkové registrované kriminality. Porovnáme-li tyto tendenční přímkou, zjistíme, že tendenční přímkou podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům klesá daleko rychleji než podílu mládeže k obyvatelstvu. Skutečností je, že snižující se podíl mladé generace k veškerému obyvatelstvu částečně ovlivňuje pokles podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům, ale nemůže být hlavní příčinou tohoto prudkého, ale především trvalého poklesu. Tento vliv vývoje podílu mladé generace k veškerému obyvatelstvu se navíc relativizuje, neboť v posledních pěti letech k poklesu podílu mladé generace k veškerému obyvatelstvu již nedochází, kdežto k poklesu podílu mladých

pachatelů ke všem pachatelům ano. Konkrétně od roku 2008 do roku 2014 ze 7,2 % na 3,5 %, tedy více jak na polovinu. Z uvedeného jednoznačně vyplývá, že klesající podíl mládeže na celkovém počtu obyvatelstva má vliv na snižující se vývoj podílu pachatelů z řad mládeže, ale nemůže to být vliv jediný.

Graf č. 2

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik kriminality Policie ČR a Českého statistického úřadu.

Abychom zjistili, zda za poklesem kriminality z řad mládeže stojí **změna ve struktuře kriminality** páchané mládeží, je nutné sledovat vývoj podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům u vybraných druhů trestné činnosti a komparovat tyto vývoje navzájem, ale především s vývojem podílu na celkové registrované kriminalitě.

Zaprvé – byla provedena analýza statistických dat násilné kriminality a vybraných druhů násilné kriminality. Konkrétně byla provedena komparace tendenčních přímkou vývoje podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům u trestných činů loupeže, úmyslného ublížení na zdraví (tyto dva trestné činy v roce 2014 u mládeže představovaly téměř 70 % veškeré násilné kriminality), vraždy a celkové násilné trestné činnosti s tendenční přímkou vývoje podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům u celkové registrované kriminality.

Z grafu č. 3 je patrné, že u trestných činů loupeže je vysoký podíl pachatelů z řad mládeže. Nejvyššího podílu je dosaženo za sledované období v roce 1995, konkrétně 32,3 % a nejméně v roce 2013, konkrétně 16,2 %. Vzhledem k tomu, že pachatelé z řad mládeže se podílí na celkové registrované kriminalitě za sledované období v hodnotách 19,5 % až 3,5%, je podíl na trestném činu loupeže alarmující. Pozitivní však je, že u tohoto trestného činu tendenční přímkou vývoje podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům prudce klesá, a to téměř vodorovně s tendenční přímkou u celkové kriminality. Z uvedeného můžeme vyjádřit názor, že u trestného činu loupeže nedošlo k přesunu ani na jinou kriminalitu, ani opačně, tedy k přesunu z jiné kriminality na loupeže.

U trestného činu úmyslného ublížení na zdraví je podíl pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům za sledované období mezi hodnotami 11,2 % v roce 1996 a 6,6 % v roce 2013, což v průměru odpovídá podílu mladých pachatelů na celkové registrované kriminalitě. Zarážející však je, že přesto, že podíl mládeže na trestném činu úmyslného ublížení na zdraví byl v roce 1996 o 7,6 % nižší než podíl na celkové kriminalitě (18,8 % minus 11,2 %), tak se

tento trend postupem doby obrací a v roce 2013 již je podíl mladých pachatelů u tohoto trestného činu o 3 % vyšší, než je podíl na celkové kriminalitě (6,6 % minus 3,6 %). Tato skutečnost je ještě patrnější, porovnáme-li tendenční přímkou u celkové kriminality a tendenční přímkou u trestného činu úmyslného ublížení na zdraví. Tendenční přímkou u trestného činu úmyslného ublížení na zdraví sice klesá, ale pozvolněji než tendenční přímkou u celkové kriminality, v roce 2006 se tyto kříží. V tomto případě můžeme konstatovat, že mladí pachatelé „neopustili“ trestný čin úmyslného ublížení na zdraví, ba naopak, na úkor jiné trestné činnosti u jeho páchaní setrvávají.

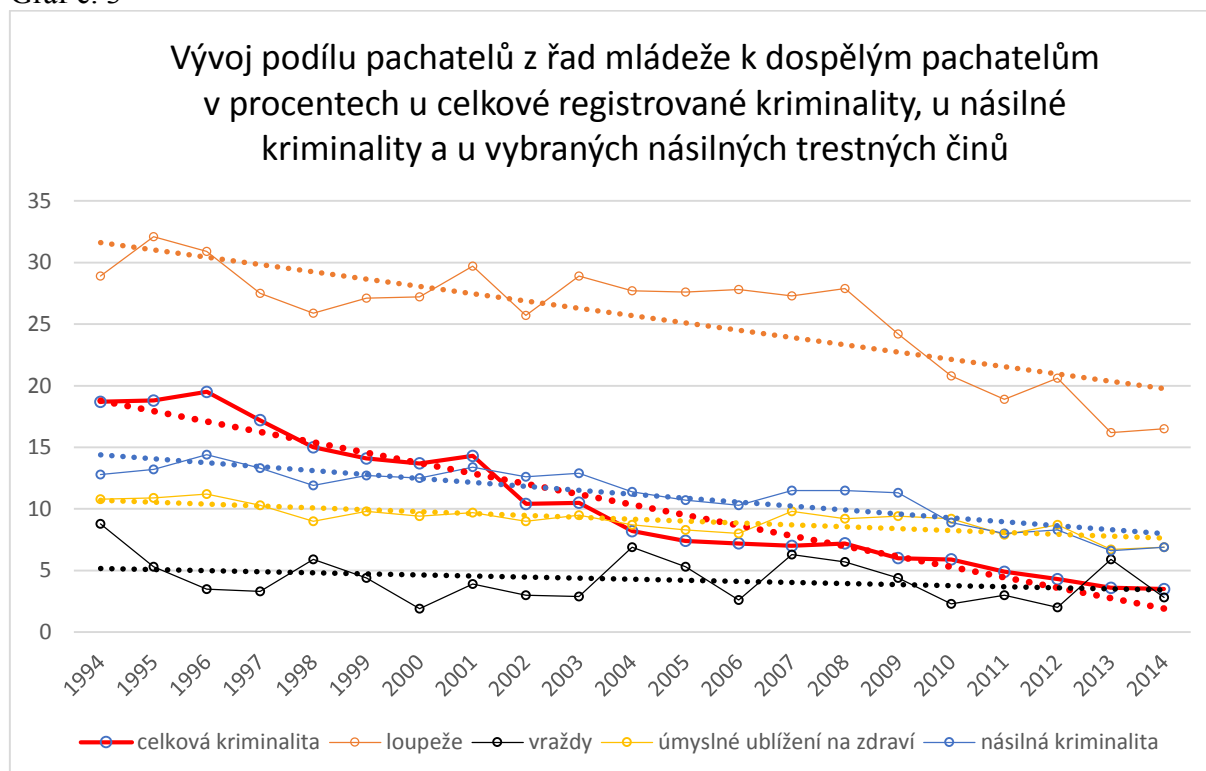
Dalším vybraným trestným činem byla vražda. Podíl mladých pachatelů na tomto trestném činu je poměrně nízký, pohybuje se mezi mezními hodnotami 8,8 % v roce 1994 a 2 % v roce 2012. Tento nízký podíl mladých pachatelů na vraždách je pochopitelný a nesvědčí o mediálně rozšířeném názoru, že mladá generace páchá závažnou násilnou kriminalitu. O formování veřejného mínění ze strany médií týkající se i názorů na kriminalitu mládeže bylo napsáno již mnoho.¹² Znepokojující však je, že tendenční přímkou podílu mládeže na vraždách jen velmi mírně klesá. Je však skutečností, že se snižuje její validita právě pro nízký počet spáchaných vražd ze strany mládeže, a proto není možné u trestného činu vraždy usuzovat, zda došlo ke změně ve struktuře kriminality páchané mládeží.

Sledujeme-li vývoj podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům u celkové násilné kriminality, tak na základě tendenční přímkou zjistíme, že tato sice klesá, ale klesá pomaleji než tendenční přímkou u celkové kriminality. S touto se kříží již v roce 2002. Z uvedeného vyplývá, že na počátku sledovaného období byl podíl mladých pachatelů ke všem pachatelům na násilné kriminalitě nižší než u podílu na celkové kriminalitě, konkrétně v roce 1996 o 2,1 % (16,5 % minus 14,4 %), ale ke konci sledovaného období, konkrétně v roce 2014, je o 3,4 % vyšší (6,9 % minus 3,5 %). Mladí pachatelé u násilných trestných činů více setrvávají. Z této skutečnosti však nelze dovodit, že by došlo k nějaké významné změně struktury kriminality mládeže, která by na tuto skupinu obyvatelstva měla vliv. Z uvedené analýzy vývoje podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům provedené u násilné kriminality docházíme k závěru, že mladí pachatelé tento druh kriminality „neopouštějí“, ale neopouštějí ani jiné druhy kriminality ve prospěch násilné kriminality (výjimkou jsou jisté tendence setrvávání u trestného činu úmyslného ublížení na zdraví). Můžeme shrnout, že z pohledu násilné kriminality sice k mírné změně ve struktuře kriminality mládeže došlo, ale jedná se o tak zanedbatelnou změnu, že tuto skutečnost nemůžeme považovat za příčinu poklesu kriminality mládeže.

---

¹² Např. TOMÁŠEK, J. Veřejnost a kriminalita. In SCHEINOST, M. et al. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, str. 205-215.

Graf č. 3

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik kriminality Policie ČR.

Zadruhé – byla provedena analýza statistických dat majetkové kriminality a vybraných druhů majetkové kriminality. Konkrétně byla provedena komparace tendenčních přímk vývoje podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům u vybraných druhů majetkové kriminality s tendenční přímkou vývoje podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům u celkové registrované kriminality.

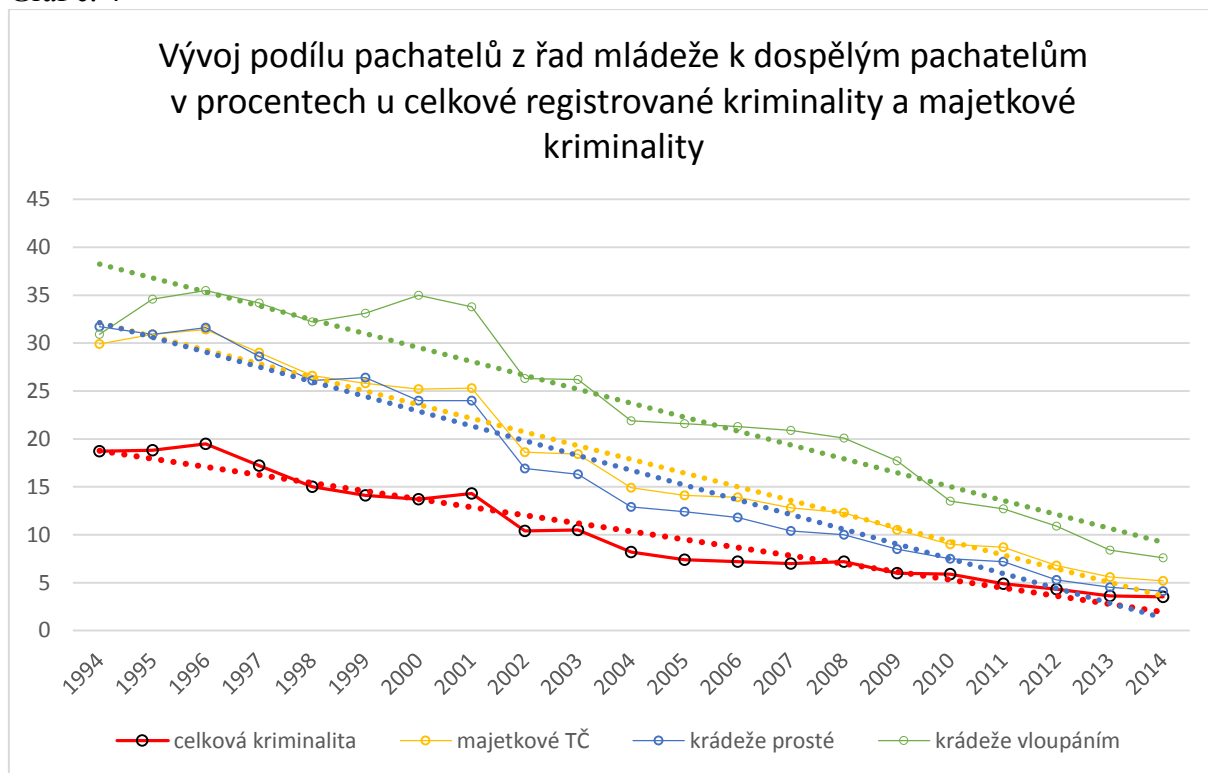
Sledujeme-li tendenční křivky, je z grafu č. 4 patrné, že u trestných činů krádeže vloupáním, krádeže prosté (podíl se u mládeže například v roce 2014 více jak 88 % na celkové majetkové kriminalitě) i u celkové majetkové kriminality podíl mladých pachatelů na celkovém počtu pachatelů trvale prudce klesá. Porovnáme-li tyto tendenční křivky s tendenční křivkou u celkové kriminality, tak tyto klesají téměř souběžně. Z uvedeného můžeme dospět k závěru, že mladí pachatelé se u majetkové kriminality, ale ani u její jednotlivých vybraných trestných činů nepřesunuli k jiným druhům kriminality, ani „neopustili“ majetkové trestné činy. Z pohledu majetkových trestných činů nedošlo ke změně ve struktuře kriminality páchané mládeží.

Při analýze statistických dat majetkové kriminality je nutné se zabývat další zmiňovanou příčinou, a to, že **změna výše škody u majetkových deliktů** (od 1. 1. 2002 došlo ke změně stanovené hranice mezi přestupky a majetkovými trestnými činy, a to z 2 000,- Kč na 5 000,-Kč) měla větší vliv na snížení kriminality mládeže než u dospělých pachatelů. Skutečností je, což ukazuje graf č. 4, že u trestného činu krádeže prosté v roce 2002 došlo k prudšímu poklesu podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům (z 24 % na 16,9 %, tedy minus 7,1 %). Ovšem u podílu mládeže na trestném činu krádeže vloupáním, u kterého výše škody nehraje roli, došlo v inkriminovaném roce 2002 ke stejnému, ba dokonce ještě prudšímu poklesu podílu mládeže než u krádeží prostých (z 33,8 % na 26,3 %, tedy minus 7,5 %). Z uvedené skutečnosti se dá dovodit, že změna výše škody u majetkových trestných činů neměla větší vliv na snížení kriminality mládeže než u všech pachatelů, tedy nebyla příčinou poklesu kriminality mládeže. Za snížením podílu mladých pachatelů na kriminalitě musí stát

jiná skutečnost, neboť skutečně v roce 2002 došlo k prudšímu poklesu podílu mladých pachatelů u celkové kriminality než v ostatních letech.

Graf č. 4

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik kriminality Policie ČR.

Zatřetí – byly vybrány některé další druhy kriminality, které jsou považovány za typickou kriminalitu mládeže. Konkrétně se jedná o mravnostní kriminalitu a drogovou kriminalitu. U těchto druhů kriminalit byly provedeny komparace tendenčních přímek vývoje podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům s tendenční přímkou vývoje podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům u celkové registrované kriminality.

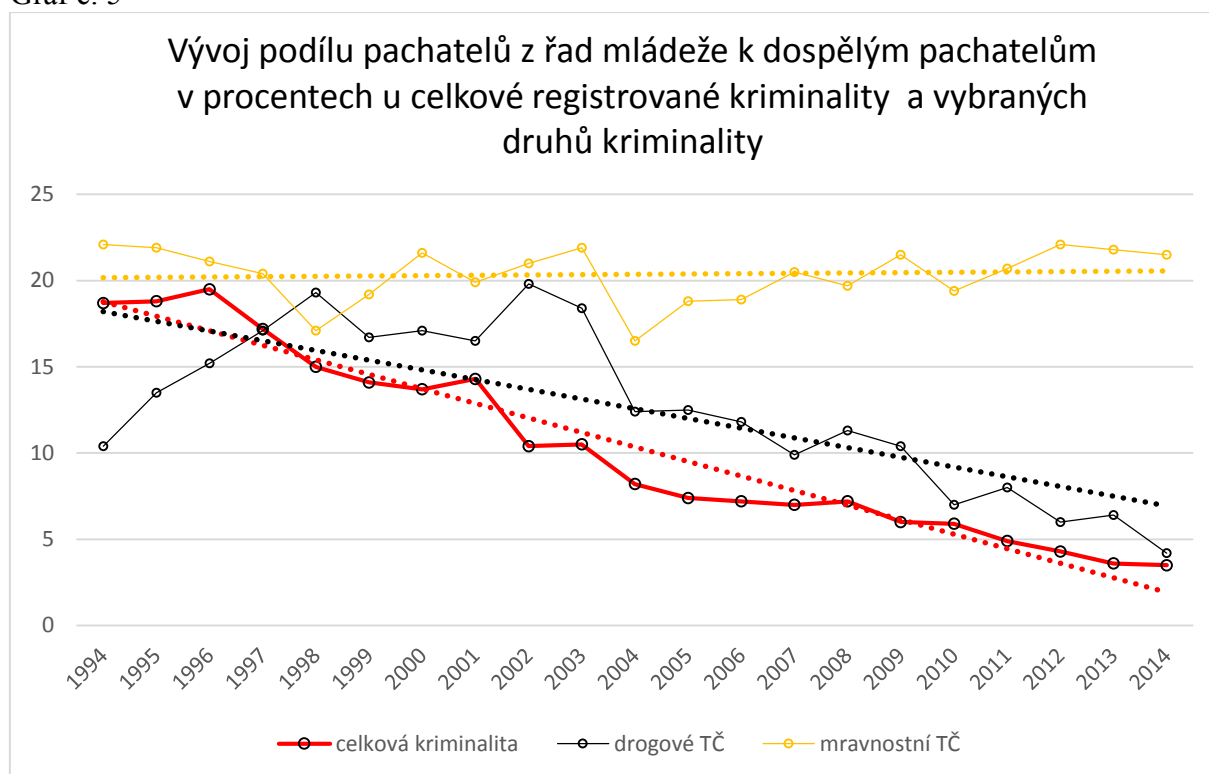
U mravnostní kriminality, jak ukazuje graf č. 5, je vývoj podílu mladých pachatelů téměř stabilní. Tendenční přímkou je téměř vodorovná. Z této skutečnosti je patrné, že mladí pachatelé u mravnostní kriminality setrvávají. Dá se usuzovat, že vzhledem k tomu, že podíl mladých pachatelů u celkové kriminality klesá a u mravnostní kriminality stagnuje, musí ve prospěch mravnostní kriminality mladí pachatelé „opouštět“ jiné druhy kriminality. Na základě analýzy dat mravnostní kriminality se dá říci, že k jisté změně ve struktuře kriminality páchané mládeží mohlo dojít. Pokud však vezmeme v úvahu tu skutečnost, že mravnostní kriminalita se u mladých lidí na celkové kriminalitě například v roce 2014 podílela pouze 7,2 % (mravnostní 286, celková 3 962), tato skutečnost nemá prakticky téměř žádný význam, pokud jde o možnou změnu struktury kriminality mládeže.

Obdobná porovnání podílu vývoje mladých pachatelů ke všem pachatelům bylo provedeno u drogové kriminality. V tomto případě tendenční přímkou ukazuje, že podíl pachatelů u tohoto druhu kriminality klesá. Je skutečností, že tento pokles není tak prudký jako u podílu na celkové kriminalitě, ale je výrazný. I v tomto případě můžeme konstatovat, že mladí pachatelé určitým způsobem setrvávají u drogové kriminality, tedy musí částečně opouštět jiné druhy kriminality. Avšak vzhledem k tomu, že úhel mezi tendenční přímkou u celkové kriminality a drogové kriminality je minimální a dále vzhledem k tomu, že drogová kriminalita u mládeže například v roce 2014 zaujímala pouze 3,3 % z celkové kriminality

(drogová 131, celková 3 962), nemá, tak jako u mravnostní kriminality, tato skutečnost prakticky téměř žádný význam, pokud jde o možnou změnu struktury kriminality mládeže.

Graf č. 5

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik kriminality Policie ČR.

Shrneme-li výsledky zjištěné analýzou dat podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům u násilné kriminality, majetkové kriminality, mravnostní kriminality a drogové kriminality (vyjmenované trestné činy mládeže zaujímají například v roce 2014 více než 77 % z celkové kriminality mládeže – 3 053 ku 3 962 krát 100), dospějeme k závěru, že v podstatě v průběhu sledovaného období nedošlo ke změně struktury kriminality mládeže. Pokud k jistým změnám došlo, což naznačuje analýza u trestného činu úmyslného ublížení na zdraví a mravnostní kriminality, tak podíl těchto trestných činů na kriminalitě je tak marginální, že tyto změny nemohly mít vliv na snižující se kriminalitu mládeže.

Pokud jde o další možnou příčinu snížení kriminality mládeže, tedy, že **přijetí zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy** a o soudnictví ve věcech mládeže, snad vzhledem k jeho liberálnosti, mělo vliv na snížení kriminality mládeže, tak ani tato příčina se nejvíce opodstatňuje. Sledujeme-li totiž inkriminovaný rok 2004, kdy nabyl účinnosti zmiňovaný zákon, zjistíme, že sice k jistému většímu poklesu podílu mladých pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům u celkové kriminality, viz grafy 2 až 5, došlo, ale tento větší pokles je oproti průměrnému poklesu za celé sledované období nepatrný a navíc i v dalších letech k těmto prudším poklesům docházelo, například v letech 1997, 1998, 2002.

Obdobná situace je též u předpokládané příčiny, tedy, že **vypuštění některých skutkových podstat** trestných činů mělo větší vliv na snížení kriminality mládeže než u dospělých pachatelů. V inkriminovaném roce 2010, kdy nabyl účinnosti nový trestní zákoník, ve kterém již nebyly obsaženy některé skutkové podstaty trestných činů, nedochází k prudšímu poklesu podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům. Ba naopak, vývoj v tomto roce je spíše opačný. V roce 2009 činil podíl 7 %, kdežto v roce 2010 činil 7,2 %. I

v tomto případě můžeme uzavřít, že nový trestní zákoník nebyl příčinou poklesu kriminality mládeže.

Budeme-li se zabývat další možnou příčinou, tedy že *zastření věku* má vliv na snížení kriminality mládeže, je nutné vysvětlit, co autoři tohoto tvrzení mají na mysli. Vychází z té skutečnosti, že určitá část kriminality, která je oznámena, případně vyhledána orgány činnými v trestním řízení a která je poté zaregistrována (nazývá se registrovaná kriminalita), tak u její značné části není zjištěn pachatel. Této kriminalitě říkáme kriminalita neobjasněná, naopak u kriminality, kde je zjištěn pachatel (je zahájeno trestní stíhání nebo sděleno podezření ve zkráceném přípravném řízení, nebo u trestně neodpovědných pachatelů přijato jiné rozhodnutí), tak tuto nazýváme kriminalitou objasněnou. Poté podíl mezi objasněnou a celkovou registrovanou kriminalitou nazýváme objasněnost, která je udávána v procentech. Objasněnost celkové kriminality se v České republice v posledních letech pohybuje těsně pod hodnotami 40 %. Autoři, kteří se domnívají, že příčinou poklesu kriminality mládeže je zastření věku, vychází z toho, že když pouze u necelých 40 % registrovaných trestných činů je zjištěn pachatel, tedy u zbylých 60 % ne, tak právě v této větší skupině může být zastoupení mladých pachatelů větší než pachatelů dospělých. Tato teorie má však značné trhliny. Proč právě u kriminality páchané mládeží by měly orgány činné v trestním řízení mít menší úspěšnost při odhalování pachatelů než u kriminality páchané dospělými? Kriminalita mládeže je snad sofistikovanější, tedy náročnější na objasnění, než kriminalita dospělých? To jistě ne, snad ve všech učebnicích kriminologie se uvádí, že kriminalita mládeže je převážně neplánovaná, směřuje k rychlému uspokojení potřeby atd.¹³ Z tohoto vyplývá, že musí být jistě stejně objasnitelná, ne-li ještě jednodušeji objasnitelná než u dospělých pachatelů. Navíc, i kdyby autoři tohoto tvrzení měli určitou pravdu, jen těžko budou hledat odpověď na otázku, proč by měl stoupat podíl mládeže u neobjasněných trestných činů v průběhu času. Cílem uvedených analýz je totiž snaha najít odpověď na otázku, proč prudce a trvale klesá podíl mladých pachatelů na trestné činnosti. I zde můžeme shrnout, zmiňovaná příčina není skutečnou příčinou, která by měla vliv na snížení kriminality mládeže.

Se zmiňovanou příčinou, že na snížení kriminality mládeže má vliv především její *latence*, úzce souvisí s předcházející analyzovanou příčinou. Co mají autoři tohoto tvrzení na mysli? Vychází z konstrukce, že určitá část kriminality zůstává pro orgány činné v trestním řízení neznámá, protože nebyla nahlášena nebo nebyla těmito orgány vyhledána, jinak řečeno, při analýze kriminality mládeže je třeba brát v potaz též skutečnost, že je zjištěna vždy jen určitá část kriminality, tzv. registrovaná, tzn., že je zjištěn její pachatel a na základě této skutečnosti lze až následně pracovat s věkovým rozložením kriminality. A právě v této latentní kriminalitě může být větší zastoupení ze strany pachatelů z řad mládeže. Je skutečností, že latentní kriminalitu neznáme, určité výzkumy v této oblasti provedeny byly, ale nepřinesly příliš valné výsledky. Spíše se odhaduje, že latence celkové kriminality může dosahovat stejného množství jako samotná celková registrovaná trestná činnost,¹⁴ dokonce existují názory, že latentní kriminalita je mnohonásobně vyšší než kriminalita registrovaná.¹⁵ Ano, s vyšší mírou latence u trestných činů páchaných mládeží, z důvodu páchaní méně závažné trestné činnosti, lze jistě souhlasit. Potvrdily to i některé výzkumy.¹⁶ Ovšem proč by

---

¹³ Např. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3., přepracované vyd. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, str. 458.

¹⁴ Např. MAREŠOVÁ, A. *Resortní statistiky – základní zdroje informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, str. 10-13.

¹⁵ Např. CEJP, M. Společenské faktory ovlivňující vývoj kriminality. In. SCHEINOST, M. et al. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, str. 19-34.

¹⁶ Např. *International Self-Report Delinquency Study*, který proběhl v ČR v letech 2006-2007. In PODANÁ, Z., BURIANEK, J. *Česká mládež v perspektivě delikvence*. Praha: Filosofická fakulta UK v Praze, 2007, str. 7-15

mělo být v současné době větší zastoupení kriminality mládeže v balíku latentní kriminality než v minulosti? My se snažíme získat odpověď na otázku, jaké příčiny ovlivňují prudký pokles registrované kriminality mládeže, potažmo pokles podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům. Teorie s latencí nám však na tuto otázku odpověď nedává. Pokud by snad její autoři vycházeli z toho, že v poslední době mládež „přešla“ ze závažnějších forem trestné činnosti k páchání oné bagatelní, především majetkové trestné činnosti, tak by snad tato teorie měla racionální základ. Pokud se však podíváme na graf č. 4, zjistíme, že vývoj podílu mladých pachatelů ke všem pachatelům právě u krádeží prostých klesá ještě rychleji, než je tento pokles vývoje u veškeré registrované trestné činnosti. Můžeme shrnout, že míra latence u kriminality mládeže je z důvodu její větší bagatelnosti vyšší než u kriminality dospělých a že je tvrzení správné. Nebyl však zjištěn žádný argument, který by vysvětloval stoupající míru latence v čase u kriminality páchané mládeží. Závěrem můžeme konstatovat, že předpokládaná příčina není skutečnou příčinou poklesu kriminality mládeže.

Pokud jde o další zmiňovanou příčinu, že na snížení kriminality mládeže má vliv přesun kriminality pouliční na internetovou kriminalitu, tak tuto tvrzení je vhodné podrobit analýze společně s dalšími tvrzeními, tedy, že na snížení kriminality mládeže má vliv odreagovávání agresivity na internetu a dále, že na snížení kriminality mládeže má vliv změna v trávení volného času a zvýšená kontrola dětí, neboť tyto možné příčiny spolu souvisejí.

Pokud jde o *přesun pouliční kriminality na internetovou* kriminalitu, tak v této souvislosti vyvstane otázka, jakou kriminalitu na internetu by mládež měla páchat. Internetová kriminalita je vysoce sofistikovaná činnost, například pokud se jedná o typický počítačový trestný čin „Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací“ (§ 230 trestního zákoníku), tak tento je páchán především tzv. hackery, což jsou počítačovní specialisté či programátoři s detailními znalostmi fungování počítačových systémů.¹⁷ Ano, to mohou být především mladí lidé, ale kolik takovýchto hackerů působí v České republice? Jistě naprosté minimum. Například v roce 2010 bylo pro shora zmiňovaný trestný čin řešeno 31 pachatelů, z toho 2 z řad mládeže, v roce 2014 86 pachatelů, z toho 8 z řad mládeže. A jaká jiná trestná činnost by měla být mladými lidmi páchána na počítači? Prostřednictvím počítačů jsou páhány především mravnostní trestné činy související s pedofilií. Tuto trestnou činnost však páchají zejména dospělí a mladí lidé jsou zde spíše obětí. Při analýze této možné příčiny můžeme vycházet ze Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014¹⁸, která se také zabývá informační kriminalitou. Dle této je trestná činnost páchaná v prostředí informačních technologií včetně počítačových sítí na vzestupu. Nejčastějšími projevy informační kriminality byly v roce 2014 zejména porušování autorských práv, výhrůžky a vydírání. Aktuálně dominují podvodná jednání, v roce 2014 bylo šetřeno 2 458 případů podvodů v prostředí informačních technologií a zejména sítě internet. Též byly detekovány výskyty krádeží identit, které jsou zneužívány, ať už ke kompromitaci faktických subjektů, anebo k využití jejich identity jako legendy pro páchání zejména podvodných jednání. Ano, mládež se jistě značnou měrou podílí na trestných činech ve zprávě zmiňovaných, jako je porušování autorských práv, vyhrožování, vydírání a podvodná jednání. Statistiky o tom, které tyto trestné činy jsou páhány pomocí internetu a jakou věkovou skupinou, však nejsou k dispozici. V těchto případech můžeme pouze

---

nebo VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012, str. 324.

¹⁷ SVATOŠ, R. Počítačová kriminalita. *Auspicia*. 2013, roč. X. č. 1, s. 171-178.

¹⁸ *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014 (ve srovnání s rokem 2013)* [online]. [cit.20.10.2015]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>.

odhadovat, že právě vzhledem k věku, a tedy vyšším schopnostem pracovat s internetem se mládež na těchto případech bude podílet více než u jiné trestné činnosti. Nelze tedy s jistotou říci, zda navrhovaná příčina je skutečnou příčinou poklesu kriminality mládeže, a pokud ano, do jaké míry.

U analýzy další pravděpodobné příčiny, tedy, že na snížení kriminality mládeže má vliv **odreagování agresivity na internetu**, je nutno v úvodu zmínit, že agresivita mladé generace nestoupá tak, jak je, při honbě za senzací, uváděno některými médii. Toto tvrzení bylo vyvráceno při analýze násilné kriminality (graf č. 3). Je však pravdou, že agresivita u mladých lidí je jistě vyšší než agresivita dospělé generace. To potvrzují i podíly mladých lidí na násilných trestných činech, kdy tento například v roce 2014 činil 6,9 %, přičemž podíl mladých pachatelů na celkové kriminalitě činil pouze 3,5 %. Že by však docházelo k poklesu podílu mladých lidí na násilné kriminalitě a přesun na počítače, kde by se mladá generace mohla vybit, se toto tvrzení nejeví příliš opodstatněné. Sledujeme-li tendenční přímkou podílu mladých pachatelů na násilné kriminalitě a tendenční přímkou u celkové kriminality, tak tyto jsou téměř rovnoběžné. Je skutečností, že jistý úhel tyto přímkové rozevírají. Tuto skutečnost ovlivňuje zejména větší setrvávání na trestném činu úmyslného ublížení na zdraví. Vzhledem k tomu, že právě mladí lidé setrvávají u tohoto trestného činu, který je typický pro agresivní chování více než u ostatní násilné kriminality, nelze tímto říci, zda je navrhovaná příčina skutečnou příčinou poklesu kriminality mládeže, a pokud ano, do jaké míry. V této souvislosti je nutno zmínit ještě jednu skutečnost, a to tu, že děti jsou v posledních letech vychovávány daleko liberálnějším způsobem. Pryč jsou ty časy, kdy byly preferovány fyzické tresty. Mladá generace je „hýčkána“. A právě z důvodu, že se děti při své výchově méně než v minulosti setkávají s tvrdými výchovnými přístupy v podobě fyzických trestů až agresivitou, nemají potřebu tuto ventilovat prostřednictvím trestné činnosti. Z důvodu absence této agresivity poté nemohou přebírat vzorce násilného chování do svého staršího věku. Na tuto skutečnost upozorňuje celá řada odborníků.¹⁹ Pryč jsou ty časy, kdy platilo: „Škoda každé rány, která padne vedle“.

Pokud jde o poslední zmiňovanou příčinu, tedy, že na snížení kriminality mládeže mají vliv **změny v trávení volného času a zvýšená kontrola dětí**, tak s tímto se jistě dá souhlasit. Skutečností je, že mládež dnešní doby tráví svůj volný čas jinak, než tomu bylo před dvaceti lety. Mládež svůj volný čas tráví především u počítačů, chytrých mobilních telefonů, uzavírá se do sebe a žije si svůj virtuální život. A to je jeden z významných důvodů, proč mládež zmizela z ulic. Dalším důvodem je ta skutečnost, že rodiče se v dnešní době bojí samotné děti nechávat pohybovat po veřejných prostranstvích. Tuto obavu mají proto, neboť jsou denně prostřednictvím médií atakováni negativními zprávami o možném zneužití dětí, jejich napadení, únosech atd. Z tohoto důvodu se snaží své děti dopravovat do a ze školy, na různé kroužky, což umožňuje také dnešní větší mobilnost rodičů. To, že tráví méně času na ulicích, pochopitelně vede k tomu, že nemohou s ostatními případně páchat zejména pouliční trestnou činnost, která byla v minulosti typická právě pro skupiny mládeže. S touto navrhovanou příčinou se dá jistě souhlasit.

---

¹⁹ Např. VÁLKOVÁ, H., KUČTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 336-337; FIRŠTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 63; NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 2., přepracované vyd. Praha: ASPI, 2004, str. 294-295.

Vyhodnocení

Ze shora uvedeného vyplývá, že pouze demografické změny ve společnosti mají jednoznačný vliv na snižující se kriminalitu mládeže. Tento vliv mají jistě i změny v trávení volného času a zvýšená kontrola dětí ze strany jejich rodičů. Jistý vliv by mohlo mít i přesunutí pouliční kriminality mládeže na internetovou kriminalitu. Nepatrný vliv by mohla mít i změna ve struktuře kriminality mládeže. Ostatní zmiňované příčiny se zdají spíše konstrukcemi, které nejsou podloženy.

Otázkou tedy zůstává, co krom zmiňovaných vlivů je tedy za tím, že mladá generace se na kriminalitě podílí stále méně a méně. Odpověď lze skutečně hledat v tom, že dnešní mladí lidé jsou jiní, mají jiné možnosti realizace, mají k dispozici nepřeberné množství informací, intenzivně za využití komunikačních technologií komunikují. Neláká je páchat trestnou činnost, kde by se v partách mládeže realizovali.

Na závěr je nutné zmínit ještě jednu důležitou skutečnost. Ano, jistě ne všichni mladí žijí, jak je výše popsáno. Ale pro pozitivní ovlivnění těch ostatních bylo ze strany české společnosti uděláno hodně. Během posledních let byla přijata celá řada zejména preventivních opatření, která jistě měla pozitivní vliv na potenciální mladé pachatele. Problematiku preventivních opatření realizovaných v posledních letech shrnuje podrobně Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014, která vychází ze Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015. O preventivních aktivitách naší společnosti byla již napsána celá řada publikací.²⁰ Tyto preventivní aktivity měly pozitivní vliv a tento vliv nemůže být negován ani předkládáním různých nepodložených konstrukcí.

Preventivní aktivity naší společnosti měly vliv především na mladé potenciální pachatele a na mladé tzv. prvopachatele, tedy osoby, které se dopustily trestné činnosti pouze jedenkrát. U recidivy kriminality mládeže však situace tak růžová není. Tuto skutečnost potvrzuje celá řada výzkumů týkající se recidivy kriminality,²¹ především recidivy kriminality mládeže. Z těchto výzkumů vyplývá, že se úspěšně daří snižovat kriminalitu právě prvopachatelů, ale již horší výsledky se dostávají u mladých recidivistů. U recidivy pachatelů z řad mládeže zjistíme z grafu č. 6, že za sledované období (pouze od roku 2005, data z minulých let ohledně mladých recidivistů nejsou k dispozici) podíl počtu všech pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům trvale klesá a klesá i podíl počtu recidivistů z řad mládeže ke všem recidivistům. U všech pachatelů z řad mládeže je pokles větší než na jednu polovinu, konkrétně na 44 %. U recidivistů z řad mládeže je tento pokles taktéž evidentní a činí snížení na 43,2 % oproti původnímu počtu. Tendenční přímkou podílu pachatelů z řad mládeže ke všem pachatelům však má daleko strmější pokles, než má tendenční přímkou podílu recidivistů z řad mládeže ke všem recidivistům.

A právě mladým recidivistům se bude muset naše společnost více věnovat, přicházet s novými možnostmi jejich ovlivnění. Například může jít o nové přístupy při vzdělávacím procesu mladých osob ve výkonu trestu odnětí svobody, na které poukazuje například Černíková,²² nebo ukládání vhodnějších výchovných opatření již při prvních porušeních

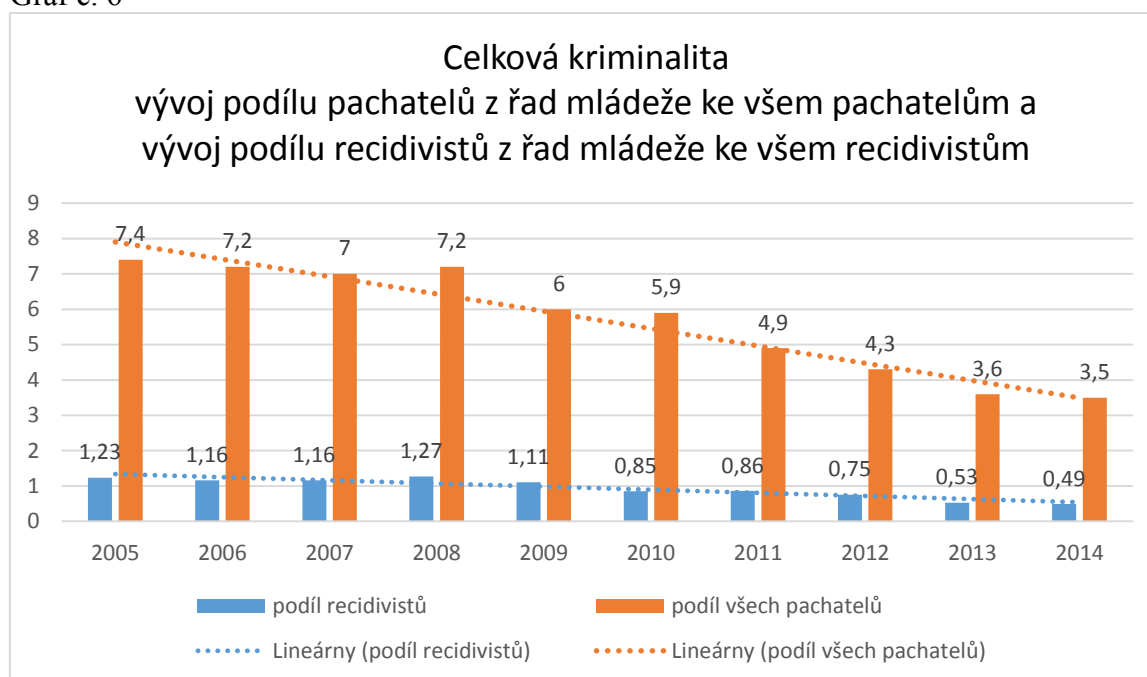
²⁰ Např. ZAPLETAL, J. a kol. *Prevence kriminality*. Druhé přepracované vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005; ONDICOVÁ, M., UHRIN, S. *Prevencia kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012; SVATOŠ, R. *Prevence Kriminality*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014.

²¹ Např. MAREŠOVÁ, A. a kol. *Kriminální recidiva a recidivisté*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, str. 7; MAREŠOVÁ, A., BLATNÍKOVÁ, Š. Pachatelé trestných činů, kriminální recidiva a predikce. In SCHEINOST, M. et al. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, str. 83-99.

²² ČERNÍKOVÁ, V. Význam vzdělávání pro vězněné a možnosti vzdělávání v podmínkách vězeňství v ČR. In SVATOŠ, R., KRÍHA, J. a kol. *Korupce a další vybrané protispoločenské jevy v současné společnosti*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s. České Budějovice, 2015, str. 84-93.

zákonu, aby bylo včas recidivě mladých zabráněno. Na tuto skutečnost upozorňuje například Firstová.²³ Jisté možnosti zacházení s odsouzenými naznačuje i Papšo,²⁴ když například zdůrazňuje především význam práce s rodinou odsouzeného.

Graf č. 6

Zdroj: vlastní zpracování dat ze statistik kriminality Policie ČR.

Závěr

Ambicí této studie bylo pokusit se zjistit, co mělo a má vliv na rapidní snižování kriminality mládeže. Za tímto účelem byla provedena analýza statistických dat a analýza odborné literatury. Na základě těchto analýz autor této studie dochází k závěru, že skutečný vliv na zkoumaný jev má změna ve věkové skladbě obyvatelstva. Dalším vlivem je jistě změna způsobu trávení volného času mládeže a vyšší dohled nad mládeží ze strany jejich rodičů či jiných zástupců. Skutečností však je, že ke změně v chování mladé generace přispěl vedle způsobu života, což je objektivní skutečnost, bezpochyby i vliv zejména preventivních opatření směřujících k potlačení především kriminality mládeže, která byla naší společností v minulosti, ale i v současnosti přijímána. Především pozitivních výsledků bylo dosaženo ve vztahu k potenciálním pachatelům z řad mládeže nebo prvopachatelům z řad mládeže. Horší výsledky jsou ve vztahu k recidivě mladých pachatelů. V budoucnu se bude muset naše společnost právě problematikou recidivy mládeže vážně zabývat, neboť zde je určitě větší možnost účinnosti případných připravovaných opatření než u recidivistů dospělých. Jisté možnosti do budoucna nastiňuje Firstová ve své publikaci „Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech“.²⁵ Z pohledu recidivy mladé generace bude nutné se v budoucnu zaměřit především na práci s rodinou a na problematiku drog u mladé generace. Na tyto

²³ FIRŠTOVÁ, J. Terciární prevence kriminality u pachatelů z řad mládeže v České republice. In *Terciární prevence v širšom sociálnom kontexte*. Zborník z medzinárodného odborného seminára konaného 10. a 11. decembra 2013 v Bratislave. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2013, str. 9-23.

²⁴ PAPŠO, P. Prevencia recidívy trestnej činnosti prostredníctvom postpenitenciárnej starostlivosti. In „*Prevencia kriminality – výzva spoločnosti*“. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 27. a 28. mája 2014 v Bratislave. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2014, str. 125-131.

²⁵ FIRŠTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, str. 195-198.

problémové oblasti ukázal výzkum „Zisťovanie rizík sociálnej reintegrácie osôb prepustených z ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a diagnostických a reedukačných centier – čiastkové výsledky prieskumu realizovaného v Slovenskej republike“, ²⁶ realizovaný pod vedením Ondicové.

Závěrem je nutné konstatovat, že pokud jde o intenzivní pokles kriminality mládeže, tak jde jednoznačně o úspěch české společnosti, ať se to těm, kteří tvrdí, že to je pouze hra čísel se statistikou kriminality, líbí či nelíbí. Nechť naše společnost v těchto aktivitách pokračuje minimálně se stejnými úspěchy jako doposud.

Literatura

CEJP, M. Společenské faktory ovlivňující vývoj kriminality. In SCHEINOST, M. et al. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, str. 19-34, ISBN 978-80-7338-096-0.

ČERNÍKOVÁ, V. Význam vzdělávání pro vězněné a možnosti vzdělávání v podmínkách vězeňství v ČR. In SVATOŠ, R., KŘÍHA, J. a kol. *Korupce a další vybrané protispolečenské jevy v současné společnosti*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s. České Budějovice, 2015, str. 84-93, ISBN 978-80-87472-86-6.

FIRSTOVÁ, J. Terciární prevence kriminality u pachatelů z řad mládeže v České republice. In *Terciární prevencia v širšom sociálnom kontexte*. Zborník z medzinárodného odborného seminára konaného 10. a 11. decembra 2013 v Bratislave. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2013, str. 9-23, ISBN 978-80-8054-593-2.

FIRSTOVÁ, J. *Kriminalita mládeže v sociálnych souvislostech*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, 215 s., ISBN 978-80-7380-521-0.

International Self-Report Delinquency Study, který proběhl v ČR v letech 2006-2007. In PODANÁ, Z., BURIANEK, J. *Česká mládež v perspektivě delikvence*. Praha: Filosofická fakulta UK v Praze, 2007, str. 7-15.

MAREŠOVÁ, A., BLATNÍKOVÁ, Š. Pachatelé trestných činů, kriminální recidiva a predikce. In SCHEINOST, M. et al. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, str. 83-99, ISBN 978-80-7338-096-0.

MAREŠOVÁ, A. a kol. *Kriminální recidiva a recidivisté*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, ISBN 978-80-7338-119-6.

MAREŠOVÁ, A. *Resortní statistiky – základní zdroje informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 149 s., ISBN 978-80-7338-110-3.

MAREŠOVÁ, A. *Analýza trendů kriminality v roce 2014*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, 134 s., ISBN 978-80-7338-150-9.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 2., přepracované vyd. Praha: ASPI, 2004, 451 s., ISBN 80-7357-026-2.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 3., přepracované vyd. Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2008, 528 s., ISBN 978-80-7353-376-8.

ONDICOVÁ, M., UHRIN, S. *Prevencia kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, 145 s., ISBN 978-80-7380-405-3.

---

²⁶ ONDICOVÁ, M. a kol. Zisťovanie rizík sociálnej reintegrácie osôb prepustených z ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a diagnostických a reedukačných centier – čiastkové výsledky prieskumu realizovaného v Slovenskej republike. In VÁLKOVÁ, H., ČERNÍKOVÁ, V., FIRSTOVÁ, J. a kol. *Aktuální otázky vězeňství*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014, str. 125-136.

- ONDICOVÁ, M. a kol. Zisťovanie rizík sociálnej reintegrácie osôb prepustených z ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a diagnostických a reedukačných centier – čiastkové výsledky prieskumu realizovaného v Slovenskej republike. In VÁLKOVÁ, H., ČERNÍKOVÁ, V., FIRSTOVÁ, J. a kol. *Aktuální otázky vězeňství*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014, str. 125-136, ISBN 978-80-7251-426-7.
- PACLÍKOVÁ, A. Děti zmizely z ulic. Tedy i z policejních statistik. MLADÁ FRONTA DNES, 29. 8. 2015.
- PAPŠO, P. Prevencia recidívy trestnej činnosti prostredníctvom postpenitenciárnej starostlivosti. In „*Prevencia kriminality – výzva spoločnosti*“ Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 27. a 28. mája 2014 v Bratislave. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2014, str. 125-131, ISBN 978-80-8054-615-1.
- SVATOŠ, R. Počítačová kriminalita. *Auspicia*. 2013, roč. X. č. 1, s. 171-178. ISSN 1214-4967.
- SVATOŠ, R. Vybrané trestné činy mládeže v Českej republike. In: KURUC, P. (ed.): *Trestnoprávne a kriminologické aspekty kriminality mládeže*. 1. vydanie. Žilina: EUROKÓDEX, 2013, str. 183-200, ISBN 978-80-8155-025-6.
- SVATOŠ, R. *Prevence Kriminality*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014, 132 s., ISBN 978-8087472-76-7.
- TOMÁŠEK, J. Veřejnost a kriminalita. In. SCHEINOST, M. et al. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, str. 205-215, ISBN 978-80-7338-096-0.
- VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 664 s., ISBN 978-80-7400-429-2.
- ZAPLETAL, J. a kol. *Prevence kriminality*. Druhé přepracované vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005, 108 s., ISBN 80-7251-200-2.
- Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2014 (ve srovnání s rokem 2013)* [online].[cit.20.10.2015]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>.

Keywords: crime, youth, juvenile delinquency, causes of juvenile delinquency, relapse into crime.

Summary

The ambition of this study was to try to find out what had and has an impact on the rapid reduction of juvenile delinquency. An analysis was made of crime statistics and they were further subjected to verification of hypotheses, which according to some experts should have an impact on decreasing juvenile delinquency. Based on these analysis, the author of the study came to the conclusion that the real influence on this phenomenon has the change in the age structure of the population. Another factor is certainly a change in the way of spending free time of youth and greater oversight of the youth by their parents or other representatives. But the fact is that without doubt the influence of mainly preventive measures aimed at suppressing especially juvenile crime, which has been in our society in the past, but currently accepted, has contributed to a change in the behaviour of the younger generation next to a way of life, which is an objective fact. Above all, the positive results have been achieved in relation to potential offenders for a number of youth or of first-time offenders. Worse outcomes are related to recidivism of young offenders. In the future, our society will have seriously deal with the issue of recidivism of youth seriously, because there is definitely a greater possibility of the effectiveness of any envisaged measures than by adult repeated

offenders. Certain options for the future Firstová outlines in her publication "Juvenile delinquency in the social context." In terms of recidivism of the young generation will be necessary in the future to focus on working with the family and on the issue of drug use among the young generation. These problem areas revealed research *"Zisťovanie rizík sociálnej reintegrácie osôb prepustených z ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a diagnostických a reedukačných centier – čiastkové výsledky prieskumu realizovaného v Slovenskej republike"*, implemented under the leadership Ondicová.

In conclusion, it must be said that in terms of intense decrease in youth crime, that is clearly a success of Czech society, whether they, who argue that it is merely a numbers game with the crime statistics, like it or not. Let our society in these activities continues at least the same success as before.

doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

*Katedra právnických oborů a bezpečnostních studií
Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.*

p. s .

Žižkova č. 4/6, 370 01 České Budějovice

e-mail: svatos@vsers.cz

Tel. +420602140294

Recenzenti: doc. PaedDr. Samuel Uhrin, CSc., JUDr. Michaela Jurisová, PhD.